

DEĞERLER EĞİTİMİ NASIL OLMALI?

Değerler, insan yaşamına yol gösteren, önem dereceleri farklı olan, soyut, nesnelliği olmayan, duyguya dayalı öznel inançları temsil eden, istenilen, belirli bir duruma özgü olmayıp tüm durumlara yayılan hedefler olarak tanımlanan, bu çerçevede neyin “doğru” neyin “yanlış” olduğuna ilişkin bireysel norm ve tavırların göstergesi olan ve insanların ulaşmak istedikleri hedeflerle ilgilidir. Tüm dünyada ve ülkemizde, eğitim yaşantısına dahil edilen ve erken yaşlar itibarıyla müfredata dahil olan birbirinden farklı ‘değerler eğitimi’ programları mevcut. Ülkemizde eğitime entegre olmuş iki temel değerler eğitimi programı dikkat çekmekte. Bunlardan biri ‘karakter eğitimi’ diğeri ise ‘yaşayan değerler’. Yaşayan değerler programı ülkemizde MEB tarafından da onaylanmakta ve desteklenmekte. Kavram olarak ‘değer’ nedir? Değerler, tutumlara ve davranışa yol gösteren ve bunları belirleyen kılavuz veya standartlar olarak tanım bulmaktadır. Değerler, insan yaşamına yol gösteren, önem dereceleri farklı olan, soyut, nesnelliği olmayan, duyguya dayalı öznel inançları temsil eden, istenilen, belirli bir duruma özgü olmayıp tüm durumlara yayılan hedefler olarak tanımlanan, bu çerçevede neyin “doğru” neyin “yanlış” olduğuna ilişkin bireysel norm ve tavırların göstergesi olan ve insanların ulaşmak istedikleri hedeflerle ilgilidir. Bu tanımlar doğrultusunda, eğitim hayatında, sistemli bir şekilde değerler ile ilgili eğitim programlarının düzenlenmesi ve çocukların erken yaşlar itibarı ile bu değerleri kazanmaları amaçlanması toplumsal birlik, insanlar arası ilişkilerin sağlıklılığı, aile yapısının korunması, doğruyu, iyiyi, güzeli tercih eden yeni nesillerin yetişmesi ile refah seviyesi yüksek, barışçıl bir dünya düzeninin sağlanmasıdır. Değerler eğitimi varsayımları şu şekilde özetlenebilir: İnsanda ahlâkî kişiliğin oluşması belli bir dönemde ve belli bir süreçte olur. O dönemde ona davranış örnekleri veren çevrenin rolü oldukça büyüktür. “İnsana ahlâkî şahsiyetini asıl veren yer, onun yakın çevresidir. O halde yukarıda özetlenen varsayımlar dahilinde çocukların gelişimlerine bağlı olarak hangi değerlerin hangi yaşta çocuk tarafından içselleştirilebileceği programların temelini oluşturmalıdır. Çocukların temel değerleri edinebilmeleri için yakın çevreleri yani okul ve ailenin önemi büyüktür.

MEB ve UNESCO’nun onayladığı ve okullarda kazandırılması desteklenen temel değerler, veriliş sırası ile aşağıdaki gibidir: Barış Saygı Sevgi Sorumluluk Mutluluk İş birliği Dürüstlük Alçakgönüllülük Hoşgörü Samimiyet Uyum Özgürlük Elbette insani ve vicdani değerlerin kazanımının sadece okulda gerçekleşmeyeceği, ev-aile ortamının ve özellikle anne babanın benimsediği değerler ve bu değerler

doğrultusunda sergilediği tutum ve davranışların çocukların kişilik gelişimi ve sahip olduğu değerler çerçevesinde asıl belirleyici ve şekillendiriciler olduğu unutulmamalıdır.

Değerler, insan yaşamına yol gösteren, önem dereceleri farklı olan, soyut, nesnelliği olmayan, duyguya dayalı öznel inançları temsil eden, istenilen, belirli bir duruma özgü olmayıp tüm durumlara yayılan hedefler olarak tanımlanan, bu çerçevede neyin “doğru” neyin “yanlış” olduğuna ilişkin bireysel norm ve tavırların göstergesi olan ve insanların ulaşmak istedikleri hedeflerle ilgilidir.

Tüm dünyada ve ülkemizde, eğitim yaşantısına dahil edilen ve erken yaşlar itibarıyla müfredata dahil olan birbirinden farklı ‘değerler eğitimi’ programları mevcut. Ülkemizde eğitime entegre olmuş iki temel değerler eğitimi programı dikkat çekmekte. Bunlardan biri ‘karakter eğitimi’ diğeri ise ‘yaşayan değerler’. Yaşayan değerler programı ülkemizde MEB tarafından da onaylanmakta ve desteklenmekte.

KAVRAM OLARAK ‘DEĞER’ NEDİR?

Değerler, tutumlara ve davranışa yol gösteren ve bunları belirleyen kılavuz veya standartlar olarak tanım bulmaktadır.

Değerler, insan yaşamına yol gösteren, önem dereceleri farklı olan, soyut, nesnelliği olmayan, duyguya dayalı öznel inançları temsil eden, istenilen, belirli bir duruma özgü olmayıp tüm durumlara yayılan hedefler olarak tanımlanan, bu çerçevede neyin “doğru” neyin “yanlış” olduğuna ilişkin bireysel norm ve tavırların göstergesi olan ve insanların ulaşmak istedikleri hedeflerle ilgilidir. Bu tanımlar doğrultusunda, eğitim hayatında, sistemli bir şekilde değerler ile ilgili eğitim programlarının düzenlenmesi ve çocukların erken yaşlar itibarı ile bu değerleri kazanmaları amaçlanması toplumsal birlik, insanlar arası ilişkilerin sağlıklılığı, aile yapısının korunması, doğruyu, iyiyi, güzeli tercih eden yeni nesillerin yetişmesi ile refah seviyesi yüksek, barışçıl bir dünya düzeninin sağlanmasıdır.

Değerler eğitimi varsayımları şu şekilde özetlenebilir: İnsanda ahlâkî kişiliğin oluşması belli bir dönemde ve belli bir süreçte olur.

O dönemde ona davranış örnekleri veren çevrenin rolü oldukça büyüktür. “İnsana ahlâkî şahsiyetini asıl veren yer, onun yakın çevresidir.

O halde yukarıda özetlenen varsayımlar dahilinde çocukların gelişimlerine bağlı olarak hangi değerlerin hangi yaşta çocuk tarafından içselleştirilebileceği programların temelini oluşturmalıdır.

Çocukların temel değerleri edinebilmeleri için yakın çevreleri yani okul ve ailenin önemi büyüktür.

MEB ve UNESCO'nun onayladığı ve okullarda kazandırılması desteklenen temel değerler, veriliş sırası ile aşağıdaki gibidir:

1. Barış
2. Saygı
3. Sevgi
4. Sorumluluk
5. Mutluluk
6. İş birliği
7. Dürüstlük
8. Alçakgönüllülük
9. Hoşgörü
10. Samimiyet
11. Uyum
12. Özgürlük

Elbette insani ve vicdani değerlerin kazanımının sadece okulda gerçekleşmeyeceği, ev-aile ortamının ve özellikle anne babanın benimsediği değerler ve bu değerler doğrultusunda sergilediği tutum ve davranışların çocukların kişilik gelişimi ve sahip olduğu değerler çerçevesinde asıl belirleyici ve şekillendiriciler olduğu unutulmamalıdır.

Çubuklu Osmaniye İlkokulu Rehberlik Servisi (2020)